

ШЕРХАН МҰРТАЗА АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТАРАЗ УНИВЕРСИТЕТІ

«БЕКІТЕМІН»

Шерхан Мұртаза атындағы
Халықаралық Тараз
университеттің ректоры,
и.ғ.д., профессор

М.Н.Сарыбеков

2026 ж.

ITU

SHERKHAN MURTAZA
UNIVERSITY

КОМПЬЮТЕРЛІК АУДИТОРИЯЛАРЫНДА ҚАУПСІЗДІК ТЕХНИКАСЫНЫҢ ЕРЕЖЕСІ СМЖЕ 3-9-2

Қызмет бабында пайдаланылатын басылым
Тараз 2026 ж.

	Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз университеті	СМЖЕ 3-9-2
	Компьютерлік аудиторияларында қауіпсіздік техникасының ережесі	СМДЖ «Ақпараттық- техникалық, бағдарламалық қамтамасыздандыру» ҮК ҚҰ 14-2023

АЛҒЫ СӨЗ

- 1. Әзірлегендер:**
- Цифрландыру басқармасының басшысы К.Бейсекеева
 -
- 2. Келісілді:**
- Академиялық жұмыстар жөніндегі проректор А.С. Кадырова
 - «Сапаны қамтамасыз ету және акредиттеу» басқармасының басшысы А.С.Букутова

Университет Ректорының 15.09.2026 ж. №02 өкімімен бекітілді және іске енгізілді.

	Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз университеті	СМЖЕ 3-9-2
	Компьютерлік аудиторияларында қауіпсіздік техникасының ережесі	СМЖ «Ақпараттық- техникалық, бағдарламалық қамтамасыздандыру» ҮК ҚҰ 14-2023

МАЗМҰНЫ

№		беті
1	Жалпы қауіпсіздік талаптары.....	4
2	Компьютермен жұмыс кезіндегі қауіпсіздік талаптары.....	5
3	Апат жағдайлардағы қауіпсіздік талаптары.....	6
4	Жауапкершілік.....	6
5	Келісу парағы.....	8
6	Танысу парағы.....	9
7	Тарату парағы.....	10
8	Өзгерістер енгізу парағы.....	11

	Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз университеті	СМЖЕ 3-9-2
	Компьютерлік аудиторияларында қауіпсіздік техникасының ережесі	СМЖ «Ақпараттық- техникалық, бағдарламалық қамтамасыздандыру» ҮК ҚҰ 14-2023

1. ЖАЛПЫ ҚАУІПСІЗДІК ТАЛАПТАРЫ

1.1 Осы Ереже Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз университетінің компьютерлік аудиторияларында (компьютерлік сыныптары мен зертханаларында) жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік техникасының талаптарын белгілейді және аудиторияда сабақ өткізетін оқытушылар, білім алушылар, сондай-ақ компьютерлік техникаға қызмет көрсететін қызметкерлер үшін міндетті болып табылады.

1.2 Ереже Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі, «Азаматтық қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы, өрт қауіпсіздігі қағидалары және компьютерлермен жұмыс істеу жағдайларына қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар негізінде әзірленді.

1.3 Компьютерлік аудиторияда жұмыс істеуге осы Ережемен танысқан және қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқамадан өткен тұлғалар ғана жіберіледі. Білім алушыларға нұсқаманы әр оқу жылының (семестрдің) басында оқытушы өткізеді және ол тиісті журналда тіркеледі.

1.4 Компьютерлік аудиторияда мынадай қауіпті және зиянды факторлар болуы мүмкін:

- электр тогымен зақымдану қаупі;
- өрт қаупі;
- көру мүшелеріне түсетін жүктеме (экранның жарқырауы, шағылысуы);
- ұзақ уақыт бір қалыпта отырудан туындайтын статикалық жүктеме;
- жеткіліксіз жарықтандыру және шу.

1.5 Аудиторияда жұмыс істейтін әрбір адам өрт сөндіргіштің, дәрі қобдишасының, электр қуатын ажырататын тарату қалқанының орналасқан жерін және эвакуациялық шығу жолдарын білуі тиіс.

1.6 Оқытушының рұқсатынсыз құрал-жабдықтарды орнынан қозғауға, сымдарға, розеткаларға, штепсельдік айырлар мен штекерлерге тиісуге тыйым салынады.

1.7 Оқытушының рұқсатынсыз аудиторияға кіруге, аудиториядан шығуға және аудитория ішінде жүруге болмайды.

1.8 Компьютерлік аудиторияда дымқыл киіммен және дымқыл қолмен жұмыс істеуге болмайды.

1.9 Корпусы немесе сымдарының бүтіндігі бұзылған (корпусы ашық, оқшаулауы зақымдалған) компьютерде жұмыс істеуге тыйым салынады.

1.10 Үстелге, компьютердің жанына сөмке, портфель, кітап, сырт киім қоюға болмайды. Үстелде тек жұмысқа қажетті дәптер мен қалам ғана жатуы керек.

1.11 Пернетақтаның, монитордың және жүйелік блоктың үстіне бөгде заттарды қоюға болмайды.

1.12 Компьютерлік аудиторияға тамақ пен сусын әкелуге, оларды жұмыс орнында ішіп-жеуге тыйым салынады.

1.13 Компьютерлік аудиторияда жүгіруге, ойнауға, басқа білім алушылардың назарын қажетсіз бөлуге, бөгде жұмыстармен айналысуға тыйым салынады.

1.14 Жүйелік блоктың, монитордың және перифериялық құрылғылардың корпусын ашуға, оларды өз бетінше жөндеуге, кабельдерді ажыратуға немесе қайта қосуға тыйым салынады. Жабдыққа техникалық қызмет көрсетуді тек университеттің техникалық қызметкерлері жүргізеді.

	Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз университеті	СМЖЕ 3-9-2
	Компьютерлік аудиторияларында қауіпсіздік техникасының ережесі	СМЖ «Ақпараттық-техникалық, бағдарламалық қамтамасыздандыру» ҮК ҚҰ 14-2023

1.15 Оқытушының рұқсатынсыз бағдарламалық қамтамасыз етуді орнатуға және жоюға, операциялық жүйенің және желінің баптауларын өзгертуге, сондай-ақ антивирустық тексеруден өтпеген сыртқы жинақтауыштарды (флеш-жинақтауыштар және т.б.) пайдалануға тыйым салынады.

1.16 Осы Ереженің талаптарын бұзған тұлғалар университеттің ішкі тәртіп қағидаларына және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапкершілікке тартылады. Құрал-жабдыққа келтірілген материалдық залал белгіленген тәртіппен өтеледі.

2. КОМПЬЮТЕРМЕН ЖҰМЫС КЕЗІНДЕГІ ҚАУІПСІЗДІК ТАЛАПТАРЫ

2.1 Жұмысты бастау алдындағы қауіпсіздік талаптары:

- жұмыс орнын қарап шығып, онда бөгде заттардың жоқтығына көз жеткізу;
- компьютер электр желісіне қосылмаған күйде сымдардың, айырлардың, розеткалардың және компьютер корпусының бүтіндігін, оқшаулаудың бұзылмағанын тексеру;
- жұмыс кезінде оларға тиіп кетпеу үшін сымдардың салбырап тұрмауына, аяқ астында жатпауына көңіл бөлу;
- орындықтың биіктігін реттеп, мониторды экранның жоғарғы жиегі көз деңгейінде немесе одан сәл төмен болатындай орналастыру;
- ақаулық анықталған жағдайда жұмысты бастамай, бұл туралы оқытушыға хабарлау.

2.2 Компьютерді тек оқытушының рұқсатымен қосу керек.

2.3 Компьютерде жұмыс істеу кезінде көздің экраннан ең қолайлы қашықтығын (60–70 см) сақтау керек.

2.4 Дұрыс отыру қалпын сақтау керек: арқа орындықтың арқалығына сүйеніп, аяқ табаны еденге толық тиіп, иық босаңсып, шынтак шамамен тік бұрыш жасап тұруы тиіс.

2.5 Пернетақта мен тінтуірмен жұмыс істегенде пернелерді шамадан тыс күшпен баспау, қолды кенет қимылдатпау керек.

2.6 Үздіксіз жұмыстың әрбір 45–60 минуты сайын қысқа үзіліс жасау ұсынылады. Көз талғанда немесе шаршағанда орнынан тұрмай, көзді демалдыратын жаттығуларды орындау керек.

2.7 Жұмыс барысында тыйым салынады:

- компьютер қосулы тұрған кезде кабельдер мен құрылғыларды қосуға және ажыратуға;
- қосулы тұрған жабдықты қараусыз қалдыруға;
- жүйелік блок пен монитордың желдету саңылауларын жабуға;
- экранға және жабдықтың ток өткізетін бөліктеріне қолмен тиюге;
- бір мезгілде компьютерге және жерге тұйықталған заттарға (жылыту батареясы, су құбыры және т.б.) қол тигізуге.

2.8 Білім алушылар электр тогымен зақымданғанда алғашқы медициналық көмек көрсету әдістерін, өрт сөндіргішпен жұмыс істеу және өрт сөндіру тәсілдерін, сондай-ақ көзді демалдыру жаттығуларын білуі керек.

2.9 Жұмысты аяқтау кезіндегі қауіпсіздік талаптары:

- ашық бағдарламаларды жабу және деректерді сақтау;
- аппаратураны оқытушының нұсқауымен белгіленген тәртіппен өшіру;

 ITU ШЕРХАН МҰРТАЗА UNIVERSITY	Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз университеті	СМЖЕ 3-9-2
	Компьютерлік аудиторияларында қауіпсіздік техникасының ережесі	СМЖ «Ақпараттық- техникалық, бағдарламалық қамтамасыздандыру» ҰК ҚҰ 14-2023

- жұмыс орнын ретке келтіру;
- жұмыс барысында байқалған ақаулықтар туралы оқытушыға хабарлау.

2.10 Аудиториядан соңғы болып шығатын оқытушы (аудиторияға жауапты тұлға) барлық жабдықтың өшірілгенін, терезелердің жабылғанын тексеріп, жарықты сөндіруі тиіс.

3. АПАТ ЖАҒДАЙЛАРДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК ТАЛАПТАРЫ

3.1 Компьютерде жұмыс істеу барысында ақаулық байқалғанда, күйік иісі, түтін, ұшқын немесе әдеттен тыс дыбыстар пайда болғанда дереу жұмысты тоқтатып, аппаратураны өшіру және оқытушыға хабарлау керек.

3.2 Электр қуаты кенет өшіп қалғанда компьютерді электр желісінен ажыратып, оқытушының нұсқауын күту керек.

3.3 Өрт шыққан жағдайда:

- электр қуатын ажырату;
- дереу 101 немесе 112 нөміріне қоңырау шалып, университет әкімшілігіне хабарлау;

- адамдарды эвакуация жоспарына сәйкес аудиториядан шығаруды ұйымдастыру;
- өз өміріне қауіп төнбеген жағдайда өртті алғашқы өрт сөндіру құралдарымен сөндіруге кірісу.

3.4 Кернеудегі электр жабдығы жанған кезде өртті сумен немесе көбікті өрт сөндіргішпен сөндіруге болмайды, өйткені су мен көбік электр тогын өткізеді. Бұл үшін көмірқышқыл (ОУ) немесе ұнтақты (ОП) өрт сөндіргіштерді, ал қажет болса құмды немесе өрт сөндіретін жамылғыны пайдалану керек.

3.5 Егер зақымданған адам электр тогының әсерінде болса, оны жалаңаш қолмен ұстауға болмайды. Алдымен электр тогын ажырату, ол мүмкін болмаса зақымданушының электр тогын өткізбейтін құрғақ материалдардың (ағаш таяқ, құрғақ мата, резеңке қолғап және т.б.) көмегімен босату керек.

3.6 Жарақат алған немесе адамның денсаулығы кенет нашарлаған жағдайда зардап шегушіге алғашқы медициналық көмек көрсетіп, медицина қызметкерін немесе жедел жәрдемді (103) шақыру және оқиға туралы оқытушыға, аудиторияға жауапты тұлғаға хабарлау керек.

3.7 Апат жағдайы жойылғаннан кейін жұмысты тек оқытушының (аудиторияға жауапты тұлғаның) рұқсатымен жалғастыруға болады.

4. ЖАУАПКЕРШІЛІК

4.1 Компьютерлік аудиторияның құрал-жабдықтарының сақталуына, ондағы тәртіпке және осы Ереже талаптарының орындалуына аудитория бекітілген кафедра және аудиторияға жауапты оқытушы (аудитория бекітілген тұлға) жауап береді.

4.2 Аудиторияда сабақ өткізетін оқытушы сабақ уақытында білім алушылардың осы Ереже талаптарын сақтауына және құрал-жабдықтың сақталуына жауапты болады.

4.3 Құрал-жабдықтың ақаулығы, жоғалуы немесе бүлінуі анықталған жағдайда аудиторияға жауапты тұлға бұл туралы дереу кафедра меңгерушісіне және техникалық қызмет көрсететін бөлімшеге хабарлайды.

	Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз университеті	СМЖЕ 3-9-2
	Компьютерлік аудиторияларында қауіпсіздік техникасының ережесі	СМЖ «Ақпараттық- техникалық, бағдарламалық қамтамасыздандыру» ҰК ҚҰ 14-2023

4.4 Аудиторияда проблемалық жағдай (құрал-жабдықтың бүлінуі немесе жоғалуы, тәртіп бұзу және т.б.) туындаған кезде мән-жайды анықтау үшін аудиториядағы бейнебақылау камерасының жазбалары қаралады. Жазбаларды қарау белгіленген тәртіппен, дербес деректерді қорғау талаптарын сақтай отырып жүргізіледі.

4.5 Бейнежазбалар бойынша анықталған кінәлі тұлғалар осы Ереженің 1.16-тармағына сәйкес жауапкершілікке тартылады.

Цифрландыру
басқармасының басшысы

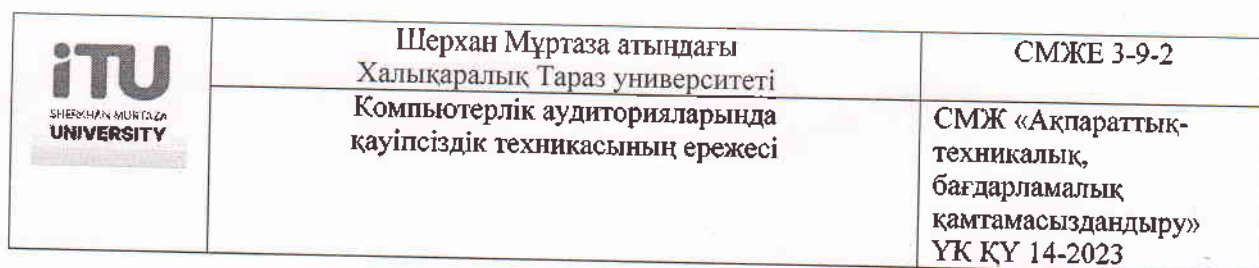

К.С.Бейсекеева

	Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз университеті	СМЖЕ 3-9-2
	Компьютерлік аудиторияларында қауіпсіздік техникасының ережесі	СМЖ «Ақпараттық- техникалық, бағдарламалық қамтамасыздандыру» ҮК ҚҰ 14-2023

5. КЕЛІСУ ПАРАҒЫ

Қызметі	Аты-жөні	Қолы	Күні
Келісілді:			
Академиялық жұмыстар жөніндегі проректор	А.С. Кадырова		14.09.2021
«Сапаны қамтамасыз ету және аккредиттеу» басқармасының басшысы	А.С.Букутова		16.09.2026

6. ТАНЫСУ ПАРАҒЫ

[illegible]

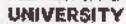

Компьютерлік аудиторияларында қауіпсіздік техникасының ережесі

СМЖ «Ақпараттық-
техникалық,
бағдарламалық
қамтамасыздандыру»
ҮК ҚҰ 14-2023

7. ТАРАТУ ПАРАҒЫ

[illegible]

Компьютерлік аудиторияларында қауіпсіздік техникасының ережесі

CMJKE 3-9-2

СМЖ «Ақпараттық-техникалық, бағдарламалық қамтамасыздандыру»
ҮК ҚҰ 14-2023

8. ӨЗГЕРІСТЕР ЕНГІЗУ ПАРАҒЫ

[illegible]